

Ultima
scrisoare
de dragoste

JOJO MOYES

Autoarea bestsellerului
Înainte să te cunosc

Blue
MOON

JOJO MOYES

Ultima
scrisoare
de dragoste

Traducere din limba engleză și note

DANIELA TRUȚIA

PARTEA ÎNȚÂI

În primul rând de care pot avea în vedere în această parte a cărții este de a prezenta în mod succint și clar, dar nu în mod superficial, unele din problemele care s-au ridicat în timpul procesului de reformă a învățământului românesc. Este vorba de probleme care au fost discutate în cadrul unor simpozioane, conferințe, sesiuni de lucru, etc., desfășurate în perioada 1989-1990 și care au avut ca scop principal prezentarea și discutarea unor probleme deosebit de importante pentru învățământul românesc în perioada de tranziție.

Amintesc în acest context că în anul 1989, în cadrul unei sesiuni de lucru desfășurate în cadrul Conferinței Naționale a Învățământului, desfășurate în perioada 19-21 noiembrie 1989, la Iași, au fost discutate unele probleme deosebit de importante pentru învățământul românesc în perioada de tranziție.

Scrisoare de la un bibliotecar o mare

Capitolul 1

1960

- Se trezește.

Se auzi un foșnet, hârșăitul unui scaun tras pe pardoseală, apoi clinchetul sec al unor inele de perdea ciocnite între ele. Murmurul a două voci.

- Îl chem pe doctorul Hargreaves.

Urmă un scurt moment de tăcere, timp în care ea deveni treptat conștientă de un alt fel de zgomote - glasuri înăbușite și îndepărtate, o mașină trecând. Avea senzația ciudată că toate acestea sunt undeva mai jos de ea. Rămase culcată, absorbind zgomotele, lăsându-le să prindă formă, îngăduindu-i minții să se joace de-a v-ați ascunselea, pe măsură ce identifica fiecare sunet.

În același moment începu să conștientizeze și durerea. Își croia drum de jos în sus, insidioasă, pas cu pas: întâi brațul, o senzație ascuțită de arsură între cot și umăr, apoi capul: o durere surdă, necruțătoare. O durea tot corpul, la fel cum o duruse când...

Când ce...?

- Vine în câteva secunde. A zis să tragem jaluzelele.

Își simțea gura uscată. Își lipi buzele și înghiți cu greutate. Voia să ceară puțină apă, dar nu-i veneau în minte cuvintele. Întredeschise ochii. În fața ei se mișcau două siluete neclare. Ori de câte ori credea că ghicise cine erau, contururile se mișcau din nou. Albastre. Erau albastre.

– Știi cine a venit adineauri la parter, nu?

Unul dintre glasuri se preschimbă în șoaptă.

– Iubita lui Eddie Cochrane¹. Cea care a supraviețuit accidentului de mașină. A scris cântece pentru el. Mai degrabă în memoria lui.

– Pun pariu că n-o să fie așa de bună cum a fost el.

– Toată dimineața s-au învățat ziaristii pe lângă ea. Directoarea e la capătul răbdărilor.

Nu înțelegea ce spun. Durerea de cap o invadase valuri-valuri, bu-buitoare, din ce în ce mai puternică, mai intensă, până când tot ce mai reușise să facă fusese să închidă iarăși ochii și s-o aștepte să dispară. Apoi ceva alb o copleși ca un val. Răsufă tăcut, aproape cu recunoștință, și se cufundă din nou în îmbrățișarea albă.

– Te-ai trezit, draga mea? Ai un musafir.

Ceva apăru deasupra ei o fracțiune de secundă, o fantasmă care se mișcă rapid întâi într-o parte, apoi în cealaltă. Îi veni brusc în minte ceasul de mână și felul în care sticla lui reflecta lumina soarelui pe tavanul camerei de joacă, plimbând-o în sus și în jos și făcându-l pe cățelușul ei să latre.

Albastrul revenise. Îl văzu mișcându-se, îi auzi și foșnetul. Apoi simți o mână pe încheietură și durerea o săgetă, smulgându-i un țipăt ascuțit.

– Mai încet pe partea aceea, soră, se auzi un glas dojenitor. A simțit atingerea.

– Îmi pare foarte rău, doctore Hargreaves.

– Brațul va mai trebui operat. L-am prins în câteva locuri, dar încă nu-i cum trebuie.

O umbră întunecată se aplecă spre picioarele ei. Ar fi vrut ca umbra să prindă contur, dar, la fel ca siluetele albastre, se încăpățâna să rămână vagă, așa că până la urmă renunță și închise ochii.

– Poți rămâne lângă ea, dacă vrei. Vorbește-i. O să te audă.

– Cum sunt... celelalte răni?

¹ Cântăreț american de rock (1938–1960), mort la 22 de ani într-un accident de mașină

- Mă tem că vor rămâne niște cicatrici. Mai ales acolo, pe braț. A primit o lovitură zdravănă la cap, așa că s-ar putea să dureze puțin până când își va reveni complet. Însă dat fiind că a fost un accident grav, s-ar putea spune că a avut mare noroc.

Urmară câteva clipe de tăcere.

- Da.

Cineva pusese lângă ea un bol cu fructe. Deschise din nou ochii și privirea i se oprise asupra fructierei, lăsând-o să prindă formă și culoare. Apoi coborâse privirea, fericită o clipă că-și putuse da seama ce anume se găsea acolo. Struguri, își spuse. Și repetă, rostogolind în minte cuvântul mut: *struguri*. I se părea important, ca și cum ar fi ancorat-o în această nouă realitate.

Apoi, la fel de rapid precum veniseră, siluetele dispărură, înghițite de umbra albastră și întunecată care se așezase lângă ea. Când se trase mai aproape, ea simți în nări un vag miros de tutun. Glasul începu să vorbească, timid, poate chiar puțin stânjenit.

- Jennifer? Jennifer? Mă auzi?

Cuvintele fuseseră rostite foarte tare. Și, în mod ciudat, i se părea că-i tulbură tihna.

- Jenny, draga mea, eu sunt.

Se întrebă dacă i se va mai da voie să vadă din nou strugurii. I se părea necesar să-i vadă: vineții, reali. Ceva cunoscut.

- Sunteți sigur că mă aude?

- Absolut, dar pentru moment s-ar putea s-o obosească prea mult dacă vorbește.

Se auziră câteva murmure pe care nu reuși să le deslușească. Sau poate pur și simplu renunțase să mai încerce. Nimic nu părea să fie clar.

- Poți... să...? șopti ea.

- Dar nu are leziuni cerebrale? În urma accidentului? Sunteți siguri că nu vor fi... permanente?

- După cum v-am spus, a primit o lovitură puternică la cap, dar din punct de vedere medical nu au existat indicii alarmante.

Foșnet de hârtii.

- Nici fractură. Nici edem cerebral. Dar astfel de șocuri sunt întotdeauna oarecum imprezvizibile, iar pacienții sunt afectați de la caz la caz. Prin urmare, va trebui să fiți puțin...

- Vă rog...

Glasul ei era un murmur abia auzit.

- Doctore Hargreaves! Cred că încercă să vorbească.

- ... Vreau să văd...

Un chip se apropie de ea, desprinzându-se din umbre.

- Da?

- ... Vreau să văd...

„Strugurii“, imploră ea în gând. „Nu vreau decât să văd iarăși strugurii.“

- Vrea să-și vadă soțul!

Odată cu acest anunț triumfător, sora sări în picioare.

- Cred că vrea să-și vadă soțul.

Urmă o pauză, apoi cineva se aplecă deasupra ei.

- Sunt aici, iubito. Totul e... totul e în regulă.

Silueta se retrase și ea auzi o bătaie de palmă pe spatele cuiva.

- Ei, ați văzut? Deja începe să-și revină. Toate la timpul lor, așa-i?

Din nou o voce de bărbat.

- Soră! Mergi și spune-i sorei-șefe să pregătească ceva de mâncare pentru diseară. Nimic prea consistent. Ceva ușor și simplu de înghițit... Și dacă tot te duci, poate ne aduci și câte un ceai.

Auzi zgomot de pași, voci joase care continuau să discute lângă ea. Și un ultim gând înainte ca lumina s-o învăluie din nou: „Soțul meu?“

Mai târziu, când îi spusese câtă vreme rămăsese în spital, nu-i veni să creadă. Timpul se fragmentase, devenise greu de perceput, venea și pleca în grupuri haotice de ore. Acum era marți, ora micului dejun. Deodată se făcea miercuri, ora prânzului. Pare-se că dormise timp de optsprezece ore – asta i se spusese cumva dezaprobat, ca și cum ar fi fost o impolitețe să fie absentă atâta vreme. Pe urmă se făcea vineri. Din nou.

Uneori când se trezea era întuneric și-și împingea puțin capul în perna apretată, ca să poată urmări mișcările liniștitoare ale sorei din tura de noapte. Pașii înăbușiți ai asistentelor încălțate cu pantofi cu talpă moale, umblând încoace și încolo. Când și când, murmur de

conversație între o asistentă și un pacient. Asistentele îi spusese că, dacă voia, seara se putea uita la televizor. Soțul ei plătea pentru îngrijiri suplimentare – așa că putea cere aproape orice dorea. Întotdeauna răspundea „nu, mulțumesc”; era îndeajuns de confuză după năvala tulburătoare de informații și fără trăncăneala nesfârșită a televizorului din colț.

Pe măsură ce perioadele de trezie se lungeau și deveneau tot mai frecvente, începu să se familiarizeze cu chipurile celorlalte femei din mica secție de spital. Femeia mai în vârstă din rezerva din dreapta, al cărei păr negru ca smoala era perfect lipit de cap într-un aranjament prins cu fixativ: trăsăturile ei păreau incremenite într-un amestec de vagă dezamăgire și surpriză. Din câte se părea, în tinerețe jucase într-un film și catadicsea să povestească fiecărei asistente despre asta. Avea o voce autoritară și puțini vizitatori. Mai era și tânăra durdulie din rezerva din față, care plângea tăcut în primele ore ale dimineații. O altă femeie vârstnică și vioaie – să fi fost bonă? – îi aducea niște copii mici în vizită în fiecare seară, timp de vreo oră. Cei doi băieței se cățărau pe pat, agățându-se de femeia cea tânără, până când bona le spunea să se dea jos, „să n-o lovească pe mama”.

Asistentele îi spusese cum le chema pe celelalte femei și uneori cum le chema pe ele, dar ea nu-și amintea numele. Bănuia că asistentele erau dezamăgite.

„Soțul dumneavoastră”, cum îl numeau toate, venea aproape în fiecare seară. Purta un costum bine croit, de serj bleumarin sau gri, o săruta grăbit pe obraz și de obicei se așeza la picioarele patului. Făcea o conversație de rutină, cu un aer grijuliu, întrebând-o cum era mâncarea, dacă voia să-i mai trimită ceva. Alteori pur și simplu citea ziarul.

Era un bărbat frumos, poate cu vreo zece ani mai în vârstă decât ea, cu o frunte înaltă, vulturească, ochi cu pleoape pe jumătate lăsate și privire gravă. Undeva în străfundurile ființei, știa că el trebuie să fie ceea ce spunea că este și că erau căsătoriți, dar nu putea pricepe cum de nu-i trezea nici un sentiment, dat fiind că în mod evident toată lumea se aștepta la o altfel de reacție. Uneori, când el se uita în altă parte, ea îl țintuia cu privirea, așteptând o tresărire familiară, care să-i spună că era vorba de cineva apropiat. Alteori când se trezea, îl găsea

șezând acolo, privind-o pe deasupra ziarului, de parcă și el ar fi trăit o senzație asemănătoare.

Doctorul Hargreaves, medicul curant, venea în fiecare zi, îi verifica fișa, o întreba dacă știa ce zi era, ce oră și cum o cheamă. Acum deja răspundea corect la toate. Ba chiar reușea să-i spună că prim-ministrul se numea MacMillan și că ea avea douăzeci și șase de ani. Avea însă de furcă cu titlurile din ziare, cu evenimentele petrecute înainte ca ea să ajungă în spital.

– Vine și vremea asta, spunea doctorul, bătând-o ușor pe mână. Nu te forța, fii cuminte!

Venea și mama ei, care-i aducea mici daruri, săpun, un șampon bun, reviste, de parcă toți ar fi vrut s-o îndemne să devină ceva pe aproape de ceea ce fusese odată.

– Am fost atât de îngrijorați, Jenny, draga mea, îi spunea mama, punându-și mâna răcoroasă pe fruntea ei.

Era o senzație plăcută. Nu familiară, dar plăcută. Uneori voia să spună ceva, apoi se mulțumea să murmure:

– Nu trebuie să te obosesc cu întrebări. O să fie totul ca înainte. Așa zic doctorii. Prin urmare, nu trebuie să-ți faci griji.

Ar fi vrut să-i răspundă că nu-și făcea griji. Sub micul ei clopot de sticlă era multă liniște. Se simțea doar ușor întristată că nu putea fi așa cum se părea că toți se așteptau să fie. În acest punct gândurile ei deveneau mult prea confuze și invariabil adormea din nou.

În cele din urmă îi spuseră că va pleca acasă, într-o dimineață atât de rece încât fuioarele de fum pluteau în albastrul sclipitor al cerului de iarnă de deasupra capitalei ca o pădure cu ramuri firave. Între timp reușise să se plimbe din când în când prin rezervă, să facă schimb de reviste cu celelalte paciente, care stăteau la taclale cu asistentele sau uneori, dacă aveau chef, ascultau radioul. Mai fusese operată o dată la braț, care se vindeca frumos – așa i se spusese –, deși cicatricea lungă și roșie din locul unde i se introdusese tija o făcea să se crispeze, așa că încerca s-o ascundă sub mâneca lungă. I se făcuse și examenul oftalmologic, auzul i se ameliora. Pielea se vindecase de nenumăratele zgârieturi produse de cioburi. Vânățiile păliseră, iar coasta și

clavicula, care suferiseră fracturi, se prinseseră la loc suficient de bine ca să poată sta în diferite poziții fără să simtă dureri.

Practic, din câte pretindeau toți, arăta „ca înainte“, de parcă tot repetându-i acest lucru ar fi ajutat-o să-și aducă aminte cum fusese. Între timp, mama ei petrecea ore întregi scotocind printre fotografii alb-negru, ca s-o poată readuce pe Jennifer la viața ei de atunci.

Află că era măritată de patru ani. Nu avea copii – din tonul scăzut al mamei ghicise că acest lucru era cumva un motiv de dezamăgire pentru toată lumea. Locuia într-o casă elegantă dintr-o zonă simandicoasă a Londrei, avea menajeră și șofer, și multe tinere ar fi dat orice pe lume să se bucure măcar de jumătate din câte avea ea. Soțul ei, un important om de afaceri în domeniul minier, era adeseori plecat, deși îi era atât de devotat încât amânase mai multe *voiaje importante* după ce avusese loc accidentul. Din respectul pe care i-l arăta personalul medical, deduse că el era într-adevăr o persoană de vază, prin urmare și ea se putea aștepta la un anumit respect – deși i se părea ceva lipsit de sens.

Nimeni nu-i spusese mare lucru despre cum ajunsese aici, deși o dată reușise să se uite pe furis la însemnările doctorului și aflase că fusese victima unui accident de mașină. În singura ocazie când o rugase insistent pe maică-sa să-i spună ce se întâmplase, ea se înroșise la față și, punându-și mâna dolofană pe mâna lui Jennifer, o îndemnase să „nu se gândească prea mult la asta. Draga mea, totul a fost... absolut îngrozitor“. Ochii i se umpluseră de lacrimi și, nevrând s-o supere, Jennifer nu mai adusesse vorba despre accident.

O față vorbăreață, cu o coamă de păr roșcat și strălucitor, veni din altă secție a spitalului ca s-o tundă și s-o coafeze. Fata îi spuse că în felul acesta se va simți cu mult mai bine. Jennifer pierduse ceva păr la ceafă – îi fusese tuns ca să poată fi cusută rana – și fata o anunță că se pricepea de minune să camufleze astfel de cicatrici.

Peste vreun ceas și ceva îi întinse triumfătoare lui Jennifer oglinda. Jennifer rămase cu ochii la fața care o țintuia cu privirea din oglindă. Chiar frumușică, își zise ea, cu o satisfacție ușor absentă. Un chip cam palid, cu urme de vânătăi, dar plăcut. „Chipul meu“, se corectă ea.